СОВЕТ **Кичкетанского сельского поселения** **Агрызского муниципального района** **Республики Татарстан**	**Татарстан Республикасы** **Әгерҗе муниципаль районы** **Кичкетан авыл җирлеге** **СОВЕТЫ**

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

25.11.2022 Кичкетаң авылы № 23-2

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге Советының 21.02.2021 елның 7-1 номерлы «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм шәхси физик һәм юридик затлар милкендәге җирләргә керми торган яшел үсентеләр кисү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында» карарына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, «Әйләнә-тирәлекне саклау турында»2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль законы нигезендә,Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә, Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затларның шәхси милкендәге җирләргә кермәгән, яшеллекләрне рациональ куллану, саклау һәм яңадан торгызу максатларында, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге Советы карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге Советының «Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә керми торган Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге җирләргә яшел утыртмаларны кисү тәртибе турында нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 21 февралендәге 7-1 номерлы карарына кушымтада бирелгән үзгәрешләрне расларга.
2. Әлеге карарны Интернет мәгълүмати телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: http://pravo.tatarstan.ru, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында веб-адрес буенча урнаштырырга: https://agryz.tatarstan.ru, шулай ук Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә урнашкан махсус мәгълүмат стендында халыкка җиткерергә.
3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Совет Рәисе,
Авыл җирлеге башлыгы И.Н. Җиһангараев

Татарстан Республикасы Әгерҗе
муниципаль районы Кичкетаң авыл
җирлеге Советының 21.02.2021
елның 7-1 номерлы карары белән
расланды
(25.11.2022 ел, № 23-2
карар редакциясендә)

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге Советының 21.02.2021 елның 7-1 номерлы «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм шәхси физик һәм юридик затлар милкендәге җирләргә керми торган яшел үсентеләр кисү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында» карарына үзгәрешләр

1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге Советының 21.02.2021 елның 7-1 номерлы «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затларның шәхси милкендәге җирләргә керми торган яшел үсентеләр кисү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау турында» гы карарына түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1.1. 3 нче бүлекнең 3.3.9 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм шәхси милектә булган физик һәм юридик затлар карамагындагы җирләргә кермәгән яшеллекләрне кисү тәртибе турындагы нигезләмәләрне»:

«3.3.9. киселгән агач өчен бәянең (түләүнең) бәясен исәпләп чыгару. Киселгән агач өчен түләү, әлеге карар белән расланган, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә киселә торган яшел үсентеләрнең хакын исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасы нигезендә исәпләнә.».

1.2. Карарны түбәндәге эчтәлекле 1.1. пункты белән тулыландырырга:

«1.1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә сүтелә торган (киселә торган) яшел үсентеләр хакын исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасын расларга.”.

Әгерҗе муниципаль районы
Кичкетаң авыл җирлеге
Советының 21.02.2021 № 7-1
карары белән расланды
(25.11.2022 ел, № 23-2
карар редакциясендә)

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Кичкетаң авыл җирлеге территориясендә сүтелә торган (киселә торган) яшел үсентеләрнең бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасы

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Сүтелә торган (киселә торган) яшел үсентеләрнең бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү (алга таба - Методика) уздыру методикасы Россия Федерациясе Конституциясе, "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль закон, "әйләнә-тирәлекне саклау турында" 10.01.2002 № 7-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә эшләнде "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында"28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән.

1.2. Методика Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Кичкетаң авыл җирлеге (алга таба – җирлек) бюджетына компенсация яшелләндерү өчен, шулай ук җирлек территориясендәге яшел үсентеләрне хокукый яктан тартып алу, бозу яки юк итү өчен кертелергә тиешле түләүләрне исәпләү өчен билгеләнгән.

1.3. Методика кулланыла:

- инвестиция проектларының әйләнә-тирәлеккә йогынтысын бәяләү бүлекләрен һәм аларның экологик экспертизасын әзерләү процессында җирлек территориясендә яшел үсентеләргә кагылышлы хуҗалык эшчәнлеген башкарганда барлыкка килә торган потенциаль зыянны бәягә бәяләү өчен;
- табигый факторларны, шулай ук яшелләндерү объектларының экологик әһәмиятен исәпкә алып, яшеллекләрне дөрес сүтү (кисү) өчен түләү күләмен исәпләгәндә;
- законсыз зыян (үсемлек үсешен туктату дәрәҗәсенә кадәр түгел) яки яшел үсентеләрне юк итү аркасында китерелгән зыянны каплаганда;
- гамәлдәге закон нигезендә, җирлек территориясендә булган яшел үсентеләрнең бәясен билгеләүгә бәйле башка очракларда.

1.4. Әлеге Методика урманнарны, шул исәптән урман утыртмаларын бозу аркасында урманнарга китерелгән яки урман үсентеләренә кертелмәгән агачларга, куакларга һәм йөзем агачларына китерелгән зыянның күләмен исәпләү белән бәйле мөнәсәбәтләргә кагылмый.

2. Чыгарыла торган (киселә торган) яшел мәйданнарны классификацияләү һәм идентификацияләү һәм аларның бәясен билгеләү

2.1. Яшел утыртмаларның төп типларының җимерелә торган (табыш китерә торган) бәяләрен исәпләп чыгару өчен, авыл территорияләренең функциональ билгеләнешенә, урнашу урынына, милек рәвешенә һәм ведомство карамагына бәйсез рәвештә, үсемлекләр дөньясының түбәндәге классификациясе кулланыла:

- агачлар;
- куаклыклар (төркем һәм ялгыз утырту);
- куаклардан тере киртәләр;

- үлән капламы (газлар һәм табигый үлән үсемлекләре);
- Чәчәклеләр.

2.2. Үсемлекләрнең салынган зыянын билгеләгәндә ботаника, урман төзекләндерү, дендрологик геоботаника, туфрак-мелиоратив, геологик тикшерүләр, Урман һәм үсемлек кадастрлары, үсемлекләргә мониторинг, шулай ук үсемлекләрнең торышы турында мәгълүмат булган хисап объекты паспортлары кулланыла.

Үсемлекләргә салынган зыянны оештыру-хокукый формаларга һәм милек формаларына бәйсез рәвештә гражданнар, хосусый эшмәкәрләр, оешмалар каплый.

Яшел үсентеләрне сүтеп (кисеп) законсыз рәвештә бозылган яки юкка чыгарылган очракта, өстәмә тикшеренүләр үткәрү, экспертлар җәлеп итү, исәп-хисап ясау, документларны рәсмиләштерү буенча чыгымнар экологик хокук бозган зат акчалары хисабына башкарыла.

2.3. Агач-куак, үләнле үсемлекләр китергән зыян (зыян) күләмен билгеләгәндә исәпкә алына:

- агачлар һәм аерым куаклар өчен инстанцияләрдә җимерелә торган (киселә торган), җимерелгән, җимерелгән үсемлекләр саны, яисә куаклар һәм үсентеләр өчен метр озынлыкта, аерым үсемлекләр санын билгеләү җитәрлек кыен булганда;
- квадрат метрларда үләнле үсемлекләр биләгән мәйдан;
- төрләр, агачларның токым составы (яфраклы якиойслы) һәм куаклар, үләнле үсемлек төре;
- агач кәүсәсенең диаметры 1,3 метр биеклектә, агачның биеклеген, агызуны, 1 агач берәмлегенә алынган агач күләмен һәм 1 куб метр агач өчен бәя бәясен билгеләү өчен. Әгәр агачның берничә кәүсәсе һәм икенчел кәүсәсе булса (кәүсәләре) диаметры 8 сантиметр булса, һәр магистраль аерым агач өчен санала;
- әлеге үсемлекне утырту һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе;
- үсентенең бәясе 1 метрга кадәр сумнарда;
- үсемлек торышы һәм аның кыйммәте;
- үсемлекләрнең деградация дәрәҗәсе (санкцияләнмәгән зыян яки җимерелү (кисү) белән юк ителгәндә генә кулланыла).

2.4. Яшел үсентеләрне тартып алганда зыян күләме формула буенча билгеләнә:

Т/с	Яшел утыртмалар	Зыян күләмен исәпләү формуласы (зыян) *	Шартлы билгеләр
1	Агач	Ү=(С+Ц+Сv) *q*k1*k2*kц*kд Сv =V * Сд3 где	Ү-зыян күләме С-1 инстанция агач утырту һәм үстерү эшләре бәясе (таб. 1) Ц-бәясе 1 үсенте (таб. 1) Сv-алынган агач күләменең бәясе V-1 инстанция агач өчен алынган агач күләме SD3-бәясе 1 куб. м агач с-алынган агачларның үрнәкләре саны k1-фактор коэффициенты вегетациянең медиа үзлекләре (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4)

			СС-үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)
2	Куаклар, лианалар	Y = (С+Ц) *q *k1 *k2 *kц *kд	Y-зыян күләме С-1 инстанция яки 1 пог утырту һәм үстерү эшләре бәясе. М куаклык, лианалар (таб. 2) Ц-утырту материалы бәясе (табу. 2) с-алынган куакларның үрнәкләре саны, лианалар k1-үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициент (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) СС-үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)
3	Газоннар, чәчәкләр	Y = (С+Ц) *S *k1 *k2 *kц *kд	Y-зыян күләме С-1 кв. м газон, чәчәк бакчасы (таб. 2) Ц-утырту материалы бәясе (табу. 2) S-алына торган газон мәйданы, чәчәк бакчасы k1-үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициент (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) СС-үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)
4	Табигый үлән үсемлекләре	Y =S*k1*k2*kц*kд	Y-зыян күләме S-алынган табигый үлән үсемлекләренең мәйданы k1-үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициент (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) СС-үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)

* Яшел үсентеләрне тартып алганда зыян күләме дефлятор коэффициентын исәпкә алып үзгәрергә тиеш, ул алдагы чорда товарларга (эшләр, хезмәтләр күрсәтүгә) куллану бәяләренең үзгәрүен исәпкә ала

1 нче таблица

Агач үсемлекләренә китерелгән зыянның күләмен билгеләү өчен күрсәткечләр

Агачның диаметры 1,3 м биеклектә комльдән (d), см	Агач биеклеге (h), м	Биеклек буенча разряд	1 берәмлек агач өчен алынган агач күләме. (V), куб. м	Бәясе 1 куб. м агач (Сд), руб.	Өстәлгән бәягә салымсыз утырту һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе (С), сум.	Биеклеге 1 м га кадәр булган 1 үсенте бәясе (Ц), руб.
Яфраклы агач төрләре						
имән						
8дән 10га кадәр	5	III	0,023	1200,0	2690,3	501,5
10нан 12гә кадәр	7		0,043			
12дән 14кә кадәр	9		0,072			
14тән 16га кадәр	11		0,112			
16дан 18гә кадәр	13		0,164			
18дән 20гә кадәр	14		0,219			
20дән 24кә кадәр	16		0,29			
24тән 28гә кадәр	18		0,46			
28дән 32гә кадәр	20		0,68			
32дән 36га кадәр	21		0,94			
36дан 40ка кадәр	22		1,23			
40тан 44кә кадәр	23		1,56			
44тән 48гә кадәр	26		2,10			
48дән 52гә кадәр	27		2,53			
52дән 56га кадәр	27		3,00			
56дан 60ка кадәр	28		3,52			
60тан 64кә кадәр	28		4,08			
64тән 68гә кадәр	28		4,65			

68дән 72гә кадәр	28		5,27			
72дән 76га кадәр	28		5,92			
76дан 80гә кадәр	28		6,61			
80нән 84кә кадәр	28		7,35			
84тән 88гә кадәр	28		8,13			
88 дән 92 гә кадәр	28		8,92			
92 дан 96 га кадәр	29		9,81			
96 дан 100 гә кадәр	29		10,70			
100 дән артык	29		11,63			
Юкә						
8 дән 12 гә кадәр	6	III	0,019	489,6	2690,3	501,5
12 дән 16 га кадәр	9		0,061			
16 дан 20 гә кадәр	12		0,13			
20 дән 24 гә кадәр	14		0,23			
24 дән 28 гә кадәр	15		0,35			
28 дән 32 гә кадәр	17		0,52			
32 дән 36 га кадәр	18		0,71			
36дан 40ка кадәр	19		0,89			
40тан 44кә кадәр	19		1,16			
44 дән 48 гә кадәр	20		1,40			
48 дән 52 гә кадәр	21		1,69			

52 дән 56 га кадәр	21		2,00			
56 дан 60 ка кадәр	21		2,34			
60тан 64кә кадәр	22		2,68			
64 дән 68гә кадәр	22		2,98			
68 дән 72 гә кадәр	22		3,042			
72 дән артык	22		3,85			
Каен						
10нан 12гә кадәр	10	II	0,053	489,6	2690,3	501,5
12дән 14кә кадәр	11		0,080			
14тән 16га кадәр	12		0,117			
16дан 18гә кадәр	14		0,164			
18дән 20гә кадәр	15		0,218			
20дән 24кә кадәр	16		0,28			
24тән 28гә кадәр	18		0,43			
28дән 32гә кадәр	18		0,61			
32дән 36га кадәр	19		0,83			
36дан 40ка кадәр	20		1,09			
40тан 44кә кадәр	21		1,40			
44тән 48гә кадәр	22		1,76			
48дән 52гә кадәр	23		2,17			
52 дән артык	24		2,64			
Усак, зирек, өрәңге, корычагач, карама, тополь, тал һәм башкалар						
10нан 12гә кадәр	11	Усак, зирек - II, калганнары - III	0,057	усак - 489,6, калганнары -	2690,3	501,5
12дән 14кә кадәр	13		0,093			
14тән 16га кадәр	14		0,133			

16дан 18гә кадәр	15		0,185	200,6		
18дән 20гә кадәр	16		0,254			
20дән 24кә кадәр	17		0,33			
24тән 28гә кадәр	19		0,50			
28дән 32гә кадәр	20		0,71			
32дән 36га кадәр	22		0,99			
36дан 40ка кадәр	23		1,30			
40тан 44кә кадәр	23		1,61			
44тән 48гә кадәр	24		2,02			
48дән 52гә кадәр	25		2,50			
52 дән артык	25		2,91			
Ылыслы агач төрләре						
Нарат						
8дән 10га кадәр	8	II	0,027	920,4	2690,3	708,0
10нан 12гә кадәр	10		0,049			
12дән 14кә кадәр	11		0,076			
14тән 16га кадәр	14		0,118			
16дан 18гә кадәр	15		0,166			
18дән 20гә кадәр	16		0,23			
20дән 24кә кадәр	18		0,30			
24тән 28гә кадәр	20		0,47			
28дән 32гә кадәр	22		0,67			
32дән 36га кадәр	23		0,91			
36дан 40ка кадәр	24		1,17			
40тан 44кә кадәр	24		1,47			
44тән 48гә кадәр	25		1,81			
48дән 52гә кадәр	25		2,17			

52дэн 56га кадэр	25		2,55			
56дан 60ка кадэр	25		2,97			
60тан 64кэ кадэр	25	II	3,41	920,4	2690,3	708,0
64тэн 68гэ кадэр	25		3,88			
68дэн 72гэ кадэр	26		4,40			
72дэн 76га кадэр	26		4,93			
76дан 80гэ кадэр	26		5,48			
80 нэн артык	26		6,09			
Чыршы						
8дэн 10га кадэр	5	II	0,027	920,4	2690,3	708,0
10нан 12гэ кадэр	8		0,049			
12дэн 14кэ кадэр	10		0,076			
14тэн 16га кадэр	12		0,118			
16дан 18гэ кадэр	14		0,166			
18дэн 20гэ кадэр	15		0,23			
20дэн 24кэ кадэр	17		0,30			
24тэн 28гэ кадэр	19		0,47			
28дэн 32гэ кадэр	21		0,67			
32дэн 36га кадэр	23		0,91			
36дан 40ка кадэр	24		1,17			
40тан 44кэ кадэр	25		1,47			
44тэн 48гэ кадэр	26		1,81			
48дэн 52гэ кадэр	27		2,17			
52дэн 56га кадэр	28		2,55			
56дан 60ка кадэр	28		2,97			
60тан 64кэ кадэр	28		3,41			
64тэн 68гэ кадэр	29		3,88			

68 дән артык	26		4,40			
Ак чыршы						
8дән 10га кадәр	5	II	0,018	920,6	2690,3	800,0
10нан 12гә кадәр	7		0,036			
12дән 14кә кадәр	8		0,070			
14тән 16га кадәр	10		0,102			
16дан 18гә кадәр	12		0,150			
18дән 20гә кадәр	13		0,201			
20дән 24кә кадәр	15	II	0,27	920,6	2690,3	800,0
24тән 28гә кадәр	16		0,65			
28дән 32гә кадәр	19		0,91			
32дән 36га кадәр	21		1,19			
36дан 40ка кадәр	22		1,51			
40тан 44кә кадәр	24		1,87			
44тән 48гә кадәр	26		2,27			
48дән 52гә кадәр	27		2,70			
52дән 56га кадәр	27		3,11			
56дан 60ка кадәр	27		3,75			
60 тан артык	27		3,90			
Карагай						
10нан 12гә кадәр	11	II	0,068	920,4	2690,3	800,0
12дән 14кә кадәр	13		0,105			
14тән 16га кадәр	14		0,150			
16дан 18гә кадәр	17		0,209			
18дән 20гә кадәр	18		0,276			
20дән 24кә кадәр	19		0,36			
24тән 28гә кадәр	21		0,55			

28дән 32гә кадәр	24		0,80			
32дән 36га кадәр	26		1,08			
36дан 40ка кадәр	27		1,43			
40тан 44кә кадәр	28		1,81			
44тән 48гә кадәр	29		2,23			
48дән 52гә кадәр	30		2,68			
52 дән артык	30		3,17			
Эрбет						
10нан 12гә кадәр	10	II	0,053	920,6	2690,3	800,0
12дән 14кә кадәр	11		0,080			
14тән 16га кадәр	12		0,117			
16дан 18гә кадәр	14		0,164			
18дән 20гә кадәр	15		0,218			
20дән 24кә кадәр	16		0,28			
24тән 28гә кадәр	18	II	0,43	920,6	2690,3	800,0
28дән 32гә кадәр	18		0,61			
32дән 36га кадәр	19		0,83			
36дан 40ка кадәр	20		1,09			
40тан 44кә кадәр	21		1,40			
44тән 48гә кадәр	22		1,76			
48дән 52гә кадәр	23		2,17			
52 дән артык	24		2,64			

2 нче таблица

Куак һәм үлән үсемлекләренә китерелгән зыянның күләмен билгеләү өчен күрсәткечләр

Т/с	Яшел утыртмалар	Үлчәү берәмлеге.	Өстәмә бәягә салымсыз утырту	Утырту материалы бәясе (Ц)

			һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе (С)	
Яфраклы куак токымнары				
1	Тере койма	1 пог.м. өчен сум	469,43	500,0
2	Ялгыз экземплярлар	1 данә өчен сум.	313,1	150,0
	Ылыслы куак токымнары			
1	Ялгыз экземплярлар	1 данә өчен сум.	461,6	600,0
Лианалар				
1	Ялгыз экземплярлар	1 данә өчен сум.	313,1	150,0
Газоннар				
1	Табигый үлән үсемлекләре, үлән үләннәре белән күрсәтелә	1 кв. м өчен сум		
2	Чүп үләннәре белән күрсәтелгән табигый үлән үсемлекләре	1 кв. м өчен сум		
3	Газоннар (газон үләннәре орлыгы чәчү белән)	1 кв. м өчен сум	74,43	85,0
4	Рулонны газон	1 кв. м өчен сум	200,0	100,0
Чәчәклекләр				
1	Чәчәклекләр	1 кв. м өчен сум	650,0	Чәчәкле бизәкле үсемлекләрнең төрлелегенә карап

3 нче таблица

Үсемлекнең саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициентның әһәмияте (k1)

Атамасы	Әһәмияте k1
Гомуми файдаланудагы утыртулар Чикләнгән файдалану утыртулар Махсус файдаланудагы утыртулар	2 1,5 1

4 нче таблица

Үсемлекләрнең торышын исәпкә ала торган коэффициентның әһәмияте (k2)

Торышы	Хәле үсемлекнең коелуы торышына карап билгеләнә	Әһәмияте k2
Яхшы (сәламәт утыртмалар) I Урта хәлсезләнгән II Көчсез көчсезләнгән III Тотылган (корый торган) IV Һәлак булучы V Һәлак булган VI	100% яфрак 90-70% яфрак 60-40% яфрак 30-20% яфрак 20-10% яфрак яфрак юк	2 1,5 1 0,5 0,1 0

5 нче таблица

Үсемлек кыйммәтен исәпкә алган коэффициентның әһәмияте (kц)

кыйммәтләр төркеме	Агач һәм куак төрләре	Әһәмияте kц
1нче группа (аеруча кыйммәтле)	- ылыслы, мәңге яшел агачларның барлык төрләре, шул исәптән: эрбет, нарат, чыршы, ак чыршы, карагай; - яфраклы агачларның кайбер төрләре, шул исәптән: имән, корыч, зирек, карама, ильм	1,5
2 нче группа (кыйммәтле)	- ылыслы куакларның барлык төрләре; - яфраклы агачларның кайбер төрләре, шул исәптән: юкә, каен, өрәңге	1,2
3нче группа (аз кыйммәтле)	- башка төр агачлар һәм яфраклы куаклар	1

6 нче таблица

Үсемлекләр деградациясе коэффициентының әһәмияте (kд)

Үсемлекнең торышы	деградация дәрәҗәсе	Әхәмияте kд
Һәлак булган (тулысынча деградация, юк ителгән)	100%	3
Һәлак булучы (шактый деградация, исән кала алмый).	99%-90%	2,5
Тотылган (көчле деградация)	89%-60%	2
Көчсез (уртача деградация)	59%-30%	0,9
Урта хәлсезләнгән (начар деградация)	29%-10%	0,5
Сәламәт (деградация кечкенә)	9%-1%	0,1

4. Киселә торган яшел үсентеләр өчен акча кертү һәм сарыф итү тәртибе

3.1. Киселә торган яшел киңлекләр өчен акча хисабына барлыкка килә:

- яшел үсентеләр өчен түләүләр;
- яшел үсентеләрне законсыз рәвештә сүтү (кисү) китергән зыянны каплау (компенсацияләү) ;
- административ хокук бозулар турындагы законнар нигезендә алына торган яшел үсентеләргә зыян китергән өчен штрафлар;
- гражданнарның һәм юридик затларның, шул исәптән чит ил гражданнарының, яшел үсентеләрне яклау һәм үстерү максатларында ирекле кертемнәре;
- башка чыганаклардан керемнәр.

3.2. Законсыз рәвештә бозылган яки юк ителгән очракта, штрафлар билгеләнгән тәртиптә яки суд карары буенча рәсмиләштерелгән административ хокук бозулар турындагы беркетмәләр нигезендә кертелә.

Күрсәтелгән түләүләрнең күләме юкка чыккан Үсемлек өчен методика буенча 5 тапкыр һәм һәр зыян күргән үсемлек өчен 1/2 тапкыр билгеләнә.

3.3. Чыгарыла торган яшел үсентеләр өчен кергән акча юкка чыгарылган яки бозылган, шул исәптән түбәндәге эшләрне финанслау өчен яшел үсентеләрне яңадан җитештерү өчен тотыла:

- агач һәм куак үсентеләрен казу, автотранспортка төяү һәм төяү, агач комнарын төрү, яшелләндерү өчен сатып алына торган үсентеләр һәм орлыклар бәясен түләү кебек утырту материалын сатып алу (хәзерләү) һәм китереп җиткерү;
- газон җайланмасы өчен туфрак әзерләү һәм агачлар һәм куаклар утырту, шул исәптән планлаштыру, сукалау, дисклау, туфракны фреза белән йомшарту, казу, тырмалау, туфракны тигезләү;
- агачлар һәм куаклар утырту өчен чокырлар һәм чокырлар (чокырлар) казу;
- агачлар, куаклар һәм газоннар утыртканда туфракны 25%, 50% яки 100% ка алыштыру;
- биоматлар, агач такталар, торф бәясен дә кертеп, тайпылышларны ныгыту;
- утырту урыннарын әзерләгәндә һәм газоннар корганда туфракка органик һәм минераль ашламалар кертү;
- әзер чокырларга һәм траншеяларга агачлар һәм куаклар утырту;
- гидропосевны да кертеп, үлән орлыгы чәчү, торф салу;
- вертикаль яшелләндерү эшләре;
- газон үләннәре орлыгын чәчү;
- гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектларын реконструкцияләү;
- яшел үсентеләр утырту һәм күчерү өчен махсус техника сатып алу;
- чүп-чарны йөкләү һәм чыгару;

- компенсацион яшелләндерү өчен территорияне әзерләү эшләре (коры чүп үләннәрен тезү, чүп үләннәрен планлаштыру, территорияне планлаштыру, суүткәргечләрне салу, юл-сукмак челтәрен булдыру, яктырту, кече архитектура формаларын урнаштыру һ. б.) төзелеш бәясенең 70% тан артмаган күләмдә;

- чәчәкләр җайланмасы;

- паркларны һәм скверларны төзекләндерү.

3.4. Башка максатларда киселә торган яшел үсентеләр өчен кергән акчаларны куллану тыела.